

پور سینا

وحید بهکار

۱۳۹۹ خورشیدی

انجمن تمبر ایران

زندگینامه: ابوعلی حسین بن عبدالله بن حسن بن علی بن سینا، مشهور به ابوعلی سینا، ابن سینا و پور سینا، حکیم، فیلسوف، طبیب و دانشمند بزرگ ایرانی که در جهان غرب به نام (Avicenna) و با لقب "امیر پزشکان" شناخته شده است، در یکم شهریورماه ۳۵۹ ش. در روستای افشانه نزدیک شهر بخارا به دنیا آمد. او از آغاز کودکی استعداد و شایستگی عجیبی در فرا گرفتن علوم مختلف داشت و از آنجا که پدرش "عبدالله" سخت در تعلیم و تربیت او می کوشید و خانه او محل ملاقات دانشمندان دور و نزدیک بود، ابن سینا تا ده سالگی تمام قرآن و صرف و نحو را آموخت و آن گاه به فرا گرفتن منطق و ریاضیات پرداخت. استاد وی در علم ریاضیات "ابو عبدالله ناتلی" بود.

در شانزده سالگی در همه علوم زمان خود استاد بود؛ جز در مابعدالطبیعه؛ آن هم به صورتی که در متافیزیک ارسطو آمده بود و با آنکه چهل بار تمام این کتاب را مطالعه کرده بود، نمی توانست آن را بفهمد. تا این که به شرح فارابی بر این کتاب دست یافت و توانست مسائل دشوار آن را درک کند. در اواخر عمر خود یکبار به شاگرد مورد توجه خویش، جوزانی گفت که در تمام مدت عمر، چیزی بیش از آنچه که در هجده سالگی می دانسته، نیاموخته است.

مهارت ابن سینا در علم پزشکی و توانایی وی در معالجه حاکم آن زمان، موجب شد تا مورد محبت حاکم واقع شده و در دربار، موقعیت بسیار خوبی داشته باشد. ولی به سبب آشفتگی اوضاع سیاسی در ماوراء النهر، زندگی بر ابن سینا در زادگاهش دشوار شد و او ناچار بخارا را به مقصد جرجانیه و سپس گرگان و ری شد.

او در این مدت، چندین کتاب مهم نیز نوشت و حتی به ساختن رصدخانه پرداخت. اما این آسایش یرای وی دائمی نبود؛ چرا که یک بار اصفهان در معرض حمله مسعود غزنوی یعنی فرزند سلطان محمود غزنوی قرار گرفت و در این حمله بعضی از آثار مهم ابن حکیم بزرگ از میان رفت. این امر ضربه بزرگی برای وی بود و علاوه بر آن، بیماری قولنج نیز آزارش می داد. به همین دلیل، دوباره به همدان بازگشت و ۲ تیر ۴۱۶ ش و در سن پنجاه و هفت سالگی در این شهر از دنیا رفت و در همان جا به خاک سپرده شد.

جشن هزاره ابوعلی سینا:

بازدید شدن به هزارمین سالروز میلاد ابن سینا؛ در اقصی نقاط جهان جشنهایی به همین مناسبت برگزار شد. در ایران کمیته ای زیر نظر اعضای انجمن آثار ملی جهت برپایی آن تشکیل و موارد ذیل جهت برپایی هرچه باشکوه تر این جشن صادر می شود؛

۱) ساخت سالن همایشی در دانشگاه تهران که محل برگزاری سمینار جشن هزاره ابن سینا با گنجایش هزار نفر باشد.

۲) طراحی و ساخت آرامگاهی جدید که سرانجام طرح مهندس هوشنگ سیحون با توجه به سبک معماری قرنیه که حکیم در آن می زیست از روی یکی از قدیمترین و عظیمترین بناهای آن عصر یعنی گنبد قابوس که از شاهکارهای معماری بشمار می رود اقتباس گردیده بود.

۳) ساخت تالارهایی برای استفاده در کاربری موزه و کتابخانه. در حال حاضر تالار جنوبی آرامگاه به عنوان موزه محل نگهداری سکه، سفال، برنز و سایر اشیاء کشف شده مربوط به هزاره‌های قبل از میلاد و دوران اسلامی اختصاص یافته و در تالار شمالی کتابخانه‌ای مشتمل بر ۸۰۰۰ جلد کتاب خطی و چاپی نفیس ایرانی و خارجی و غرفه‌هایی مربوط به آثار بو علی سینا و شعرا و نویسندگان همدانی نگهداری می‌شود.

۴) طراحی تصویر " شیخ ابوعلی سینا "؛ برای این کار استاد نقاش و مجسمه ساز شهیر ایرانی؛ ابوالحسن صدیقی انتخاب شد. استاد صدیقی در این طرح سعی کرده با استفاده از سیاه‌قلم، چهره‌ای ارائه کند که مخاطب با دوره‌ای که ابوعلی سینا در آن می‌زیسته، ارتباط برقرار کند. از طرح نیم‌رخ طراحی شده توسط صدیقی، بعدها برای تهیه‌ی تمبر یادبود، مدال و موارد دیگر استفاده شد.

۵) ساخت مجسمه‌ای تمام‌قد از ابن‌سینا که توسط استاد صدیقی ساخته شد و روی پایه‌ای در میدان بوعلی شهر همدان قرار دارد. این مجسمه‌ی سه متر و ۱۰ سانتی‌متری از جنس سنگ مرمر سفید است.

۶) مدال ابن‌سینا از روی تصویر نیم‌رخ که استاد صدیقی تهیه کرده بود به پاریس سفارش داده شد و آرتور برتراند (Arthur Bertrand) مدال‌ساز معروف آنرا تهیه کرد که در جشن هزاره شیخ به شرکت‌کنندگان اهدا گردید. روی مدال تصویر ابن‌سینا که در زیر آن «بوعلی» و دور آن رباعی معروف ابن‌سینا و پشت مدال «یادگار جشن هزار ساله میلاد شیخ‌الرئیس ابوعلی حسین ابن‌سینا و نمای آرامگاه شیخ در همدان ۱۳۷۰ هجری قمری» است.

۷) چاپ تمبر و انتشار در زمان جشن هزاره ابوعلی سینا

۸) اوراق بخت‌آزمایی ملی برای تهیه عوائد ساختمان آرامگاه شیخ چاپ شد و به فروش رفت.

۹) دعوت از ده‌ها ایرانشناسان و دانشمندان بنام از اقصی نقاط جهان (پروفسور جرج کامرون - باستان‌شناس آمریکایی؛ پروفسور مینورسکی مستشرق انگلیسی، پروفسور برتلس رئیس هیئت دانشمندان شوروی، پروفسور هانری ماسه و پروفسور لویی ماسینیون از فرانسه، پروفسور محمد شفیع از پاکستان، پروفسور احمد آتش بیک از ترکیه؛ دکتر رمپیس ایران شناس آلمانی و ...)

سرانجام جشن هزاره ابن‌سینا در تاریخ ۱ اردیبهشت ۱۳۳۳ با سخنرانی نخست وزیر وقت افتتاح شد و بعد از آن ده‌ها دانشمند در حوزه‌های مختلف ابعاد علمی و شخصیتی او را ستودند. این جشن در ۱۰ اردیبهشت همان سال به کار خود پایان داد.

همچنین در ۹ اردیبهشت ماه رسماً از مجسمه بوعلی سینا در شهر همدان در نهمین روز کنگره پرده برداری شد.

تمبرهای یادگار جشن هزار ساله ابن‌سینا

تمبرهای یادبود ابن‌سینا در پنج سری توسط چاپخانه برادبوری ویلکینسن (Bradbury Wilkinson and Co. Ltd)

در لندن - انگلستان تهیه گردید و مشتمل بر پنج دوره و هر دوره مرکب از پنج تمبر بود:

دوره اول آثار عهد هخامنشی

دوره دوم آثار عهد ساسانی

دوره سوم آثار عهد سلجوقی

دوره چهارم آثار قرن هفتم هجری به بعد

دوره پنجم تصویر ابن‌سینا و تصویر آرامگاه قدیم و جدید و منظره‌ای از شهر همدان و مقبره قابوس و شمشگیر بود.

چهار دوره اول تا چهارم قبل از انعقاد جشن و دوره پنجم در موقع انعقاد جشن انتشار یافت.

ویژگیهای تمبرهای سری ابن سینا:

۱. تمبرها در ورقهای بدون فیلیگران چاپ شدند.
۲. دندانه آنها ۱۳,۵ * ۱۳
۳. تمبرها دارای ۲ نرخ همزمان در روی هر تمبر بوده که اصطلاحاً به تمبرهای نیمه پستی (semi-postal stamp) معروف هستند. به این معنی که ارزش نرخ مصرفی از قیمت خرید تمبر کمتر است. مابقی هزینه دریافتی مازاد صرف ساخت آرامگاه ابوعلی سینا شد.
۴. نمونه های زیبایی از تمبرهای اولیه (essay) تهیه شده اند.
۵. نوشته ها و توضیحات هر تمبر به فرانسوی نوشته شده است.
۶. رنگ تمبر تمام ۵ سری در ارقام مختلف به یک صورت است. تمبرهای ۵۰ دینار + ۲۵ دینار به رنگ سبز یشمی؛ تمبرهای ۱ ریال + ۵۰ دینار به رنگ قهوه ای - خاکستری؛ تمبرهای ۲,۵ ریال + ۱,۲۵ ریال به رنگ آبی؛ تمبرهای ۵ ریال + ۲,۵ ریال به رنگ قرمز - نارنجی؛ تمبرهای ۱۰ ریال + ۵ ریال به رنگ سبز - خاکستری

سری اول ابن سینا

دوره اول آثار عهد هخامنشی

تمبرهای این دوره در تاریخ ۹ بهمن ۱۳۲۶ ش منتشر شدند.

۷. ۵۰ دینار + ۲۵ دینار؛ نقش شیر و گاو در تخت جمشید
۸. ۱ ریال + ۵۰ دینار؛ گارد جاویدان هخامنشی (سنگ نگاره ای از سپاه جاویدان هخامنشی در کاخ تچر)
۹. ۲,۵ ریال + ۱,۲۵ ریال؛ کاخ داریوش در تخت جمشید
۱۰. ۵ ریال + ۲,۵ ریال؛ آرامگاه کوروش در مشهد مرغاب (پاسارگاد)
۱۱. ۱۰ ریال + ۵ ریال؛ داریوش بر تخت سلطنت

سری دوم ابن سینا

دوره دوم آثار عهد ساسانی
 تمبرهای این دوره در تاریخ ۲۱ خرداد ۱۳۲۸ ش منتشر شدند.

- (۱) ۵۰ دینار + ۲۵ دینار ؛ اردشیر دوم (طاق بستان - کرمانشاه)
- (۲) ۱ ریال + ۵۰ دینار ؛ نرسی (نقش رستم - مرو دشت)
- (۳) ۲,۵ ریال + ۱,۲۵ ریال ؛ اهورامزدا و اردشیر اول (نقش رستم - مرو دشت)
- (۴) ۵ ریال + ۲,۵ ریال ؛ طاق کسری (تیسفون - عراق)
- (۵) ۱۰ ریال + ۵ ریال ؛ والرین در برابر شاپور اول (نقش رستم - مرو دشت)

سری سوم ابن سینا

دوره سوم آثار عهد سلجوقی
 تمبرهای این دوره در تاریخ اول دیماه ۱۳۲۸ ش منتشر شدند.

- (۱) ۵۰ دینار + ۲۵ دینار ؛ گنبد عالی (ابر قو)
- (۲) ۱ ریال + ۵۰ دینار ؛ شبستان مسجد جامع (اصفهان)
- (۳) ۲,۵ ریال + ۱,۲۵ ریال ؛ گنبد علویان یا “گنبد سبز” (همدان)
- (۴) ۵ ریال + ۲,۵ ریال ؛ مسجد جامع (اردستان)
- (۵) ۱۰ ریال + ۵ ریال ؛ سکه سلجوقیان

سری چهارم ابن سینا

دوره چهارم آثار قرن هفتم هجری به بعد
 تمبرهای این دوره در تاریخ اول شهریور ۱۳۲۹ ش منتشر شدند.

- (۱) ۵۰ دینار + ۲۵ دینار ؛ آرامگاه بابا افضل (کاشان)
- (۲) ۱ ریال + ۵۰ دینار ؛ گلدان (گرگان)

- (۳) ۲,۵ ریال + ۱,۲۵ ریال ؛ برج کاشانه (بسطام)
 (۴) ۵ ریال + ۲,۵ ریال ؛ مسجد گوهر شاد (مشهد)
 (۵) ۱۰ ریال + ۵ ریال ؛ محراب مسجد (رضائیه)

سری پنجم ابن سینا

دوره پنجم آثار مرتبط با جشن

تمبرهای این دوره در تاریخ اول اردیبهشت ۱۳۳۳ ش (مصادف با آغاز جشن هزاره ابوعلی سینا) منتشر شدند.

- (۱) ۵۰ دینار + ۲۵ دینار ؛ منظره شهر همدان
 (۲) ۱ ریال + ۵۰ دینار ؛ تصویر حکیم ابوعلی سینا
 (۳) ۲,۵ ریال + ۱,۲۵ ریال ؛ گنبد قابوس (گرگان)
 (۴) ۵ ریال + ۲,۵ ریال ؛ آرامگاه قدیمی ابن سینا
 (۵) ۱۰ ریال + ۵ ریال ؛ آرامگاه جدید ابن سینا

پیوست ها:

پروفسور هوشنگ سیحون (۳۱ مرداد ۱۲۹۹ تهران - ۵ خرداد ۱۳۹۳ و نکوور کانادا)

معمار و طراح پیشرو و صاحب سبک در معماری نوین ایرانی است که آثار زیبا، ماندگار، معتبر و بی نظیرش باگذشت چندین دهه از ساخت آنها، همچنان بر تارک معماری معاصر ایران می درخشند، آثاری همچون آرامگاه ابوعلی سینا و باباطاهر در همدان، آرامگاه حکیم عمر خیام و کمال الملک در نیشابور، آرامگاه نادرشاه افشار در مشهد و دهها اثر دیگر. سیحون که می توان او را متعلق به نسل اول معماران مدرن در ایران دانست، در آثار متعدد خود توانسته است به بیانی نوین در تلفیق معماری سنتی ایران و معماری مدرن دست یابد. همچنین او علاوه بر فعالیت در عرصه معماری، ذخایر فرهنگی دور افتاده ترین نقاط ایران را کشف و ثبت کرده و ارزش هنری آنها را به خود ایرانی ها نشان داده است. او در زمان طراحی آرامگاه ابوعلی سینا تنها ۲۳ سال داشت!

ابوالحسن صدیقی (۱۲۷۳ - ۲۰ آذر ۱۳۷۴)

او در محله عودلاجان و در خانواده ای اشرافی متولد شد. هر چند خانواده او علاقه ای به ادامه او در طراحی نداشتند؛ اما با ممارست خود به شاگردی کمال الملک رسید. او با درجه عالی از مدرسه صنایع مستظرفه فارغ التحصیل شد و به نقاش و مجسمه سازی بی بدیل تبدیل شد.

گوستینیوس آمبروزی مجسمه ساز ایتالیایی در دیدار از مجسمه فردوسی در ویلا بورگزر رم در دفتر یادبود می نویسد:

"دنیا بداند، من خالق مجسمه فردوسی را میکل آنژ ثانی شرق شناختم. میکل آنژ بار دیگر در مشرق زمین متولد شده است".

در سال ۱۳۷۰ کمیسیون ملس یونسکو در ایران تصمیم گرفت کتابی از آثار او چاپ کند که این کتاب با تصویر برداری از آثار او آغاز شد و در سال ۱۳۷۳ به طبع رسید. بعد از فوت او سفارش ساخت مجسمه او به فرزندش فریدون صدیقی داده شد و این مجسمه در دانشکده هنرهای زیبا قرار دارد.

کارخانه برادبوری و یلکینسن (Bradbury Wilkinson and Co. Ltd)

کمپانی برادبوری و یلکینسن در دهه ۱۸۵۰م توسط هنری برادبوری برای چاپ اسکناس؛ تمپر و اوراق قرضه مشارکت تاسیس شد و اولین اسکناس توسط این کمپانی در سال ۱۸۵۶ چاپ و منتشر شد. پیشینه همکاری با این کمپانی به زمان قاجار و تهیه اسکناسهای قاجار در آنجا بود.

طاق کسری

(ابو عباده بُختری - شاعر شامی در قصیده سینه چین می گوید)

نقش و نگار دیوارهای کاخ را ببین / تا به چگونگی نبرد ایرانیان با رومیان در انطاکیه پی ببری // آنجا که انوشیروان پوششی سبزرنگ، / گر اینده به رنگ زرد زعفرانی بر تن دارد // او باشکوه و جلال به آرامی / در زیر درفش کاویانی سپاه خود را سان می بیند // کاخ خسرو چندان شکوهمند و سربلند است // که گویی کوهی سرفراز در آنجا قرار دارد.

قدیمیترین عکس از طاق کسری در سال ۱۸۶۴ میلادی

حفره ابن سینا بر روی ماه :

روی ماه حفره ها (catena) و دهانه هایی است که شبیه به دهانه های آتشفشانی زمین هستند در سرتاسر ماه وجود دارند به گونه ای که چهره آن را آبله گون کرده اند. این حفره های ماه به نام دانشمندان، شخصیت های

اساطیری و هنرمندان مشهور نامگذاری شده اند. در بین این اسامی نام چند دانشمند ایرانی نیز به چشم می خورد که از آن جمله می توان به ابن سینا نام برد.

تمبرهای ابن سینا – چاپ شده در سایر کشورها :

یکی از جنبه های زیبای مجموعه داری تمبر؛ جمع آوری تمبر با موضوعات خاص است که با توجه به گستردگی آن؛ هر روز در حال گسترش و استقبال در بین کلکسیونرهای مختلف جهان است.

از آنجاییکه جنبه های علمی و شخصیتی ابن سینا در جهان زبان زد تمام کشورها بوده و از او "فردی ماورای ایرانی بودن" ساخته است؛ سایر کشورها به عناوین مختلف از او تمبر به یادگار چاپ کرده اند که انجمن تمبرهای موضوعی ایالات متحده (American Topical Association – به اختصار ATA) در آخرین شماره بولتن خود در آگوست ۲۰۱۷ تعداد تمبرهای چاپ شده در جهان با موضوع ابوعلی سینا را ۴۱ عدد نام برده که در ذیل به تصویر تعدادی از آنها می پردازیم.

<https://t.me/PhilIran>

<https://t.me/vbonlinesocialstore>